

pisati osnivajući zimske tečajevne jedne za odrasle druge za tu decu. Svi ti učitelji za dobru nagradu, o ferijama biće dvostruko nagrađeni, moraću raditi i naučiti tu decu čitati i pisati. Treba organizovati i tih 10.000 učitelja, ne kojoj partiji pripadaju, nego kako posao vrše. Po tome ćemo prosuđivati, šta vredi učitelj za naš narod.

Pobijanje analfabetizma pri vojaskih.

Po tom u vojski. Nisam razgovarao s ministrom vojnim, ali je moj plan ovaj: dovesti učenje čitati i pisati u vezu sa skraćanjem vojne službe. Ti Srbin naučičeš čirlicu za 2 meseca, latinicu za druga dva meseca, isto tako Hrvat i Slovenac, pa onda ideš kući iz vojske. Čudesa će se dogoditi. Kad bude znao da će ići kući, svojoj curi ili ženi, tome neće biti ništa teško. — i mi ćemo postići jedan kolosalan renome u svetu.

Vsa prosvetna društva in Sokol mora pobijati analfabetizam!

Naša sva prosvetna društva, ti sokoli, jugoslovenski i hrvatski, neka se takmiče u tom poslu. Već je previše parade, to je lepo vežbati se, ali je vreme da uzmu na sebe brigu širiti pismenost za sada naročito u gradovima. Tih pismenijaka gradskih imate negde 20, a negde 30 od sto, — a to ne može biti! Dačemo im jaku subvenciju. Imamo 60 do 70.000 Sokola, pa da nauči svako 5 do 6 ljudi čitati i pisati, kakve bi to cifre bile!

Zimski tečaj, kjer ni šol, da se pobija analfabetizam.

Kazao sam da jedna trećina dece ne idu u školu. To je i zato što nema zgrada. Tu sad dolazi pitanje da mi uvodimo ne samo redovite male tečajevne, nego i redovite zimske škole u kućama seoskim. Onaj ko u selu nađe kuću ili učitelja, jer učitelj može biti i seljak, dobije mesta materijal, toliko knjiga i neku nagradu za toga učitelja i neku malu oštetu za tu kuću. Treba taj narod da daje pola, a pola država, ali ne da se to nagrađuje, da se tu spekulira. To mora biti neka pripomoć. To mora biti u svakom selu od 10 do 15 kuća.

Srednješolci se morajo učiti rokodelstva.

Drugi je posao srednja škola: 80.000 daka. — pomislite, prijatelji, šta znači toliki broj ljudi! Kroz osam do deset godina i kroz 15. čak i 20 godina življenja u školi! Prvo to su mandarinji. Rugamo se Kitajcima, što nose perčin, a mi imamo perčin! Tolike godine škole to znači biti decenijama odučen od privrede. Pogledajmo samo, kako žive naši studenti, koliko je patnje i neskrivenih patnje Poslužitelji, to su naši daci. Toga nesme biti! Mesto da poslužuju, toga je sad manje — ali treba da mi uvedemo — to neće lako ići — ali svaki srednješkolac već u prva 4 razreda, mora izučiti jedan zanat. Kad vladari moraju jedan zanat izučiti, mora i demokracija!

Govoreno je: Bilo je u Grčkoj studenata, koji su pravili revolucije, bune, pa su ih morali zatvoriti. Da se to ne dogodi, da ne bude toga, valja svu tu mladež koja ide u školu, zaposliti, pola dana da ide u školu, ne tražeći da kod kuće radi i prepisuje; ko radi šest sati, dosta je. Koji od nas odraslih i koji ministar više radi? Treba im dati jedan zanat da ga nauče. Kad nauče zanat, iz njih mogu izaći kvalifikovani radnici iz srednjih škola, koji će podizati danas-sutra naše fabrike. To je engleski sistem pre svega praksa. Englez zna napraviti lokomotivu, ne zna je opisati, a Francuz zna opisati, ali ne zna napraviti. Dakle treba uzeti engleski sistem, ne francuski ni nemački.

Češki sistem samouprave.

U tom pravcu sve škole valja spremati za život uopšte. To je lakše reći nego učiniti, ali s time se mora početi, a da se uzmogne s tim stvarima početi, potrebna je šira gradska samouprava. Gradske opštine moraju to učiniti. Mi ćemo morati dati svima gradovima autonomije, kao i seoskim opštinama. Kad dobijemo sreske samouprave, onda kod celog sresa moramo stvoriti sistem, koji će biti kao u Češkoj. Ono što su Čeci napravili, nije niko drugi učinio nego njihova sreska autonomija. Država je naimenovala načelnika, ali je sres izabrao svoga tajnika i vodi sve svoje stručne škole. Kad načine domaćinsku školu, traže

od države da je pomaže. Kad je koji Čeh stvorio uslove za podizanje škole, imao je prava na državnu subvenciju.

Naše univerze.

Dolaze sad na red univerziteti. Mi tu možemo učiniti temeljite reforme: kod svakog univerziteta strogo lučiti znanstveni rad, seminare. Ovo što se zove pravnički fakultet, ti dečki moraju ići na predavanja, na vežbe kod sudova, kao što idu studenti preparandisti u školu pučku da se vežbaju. Strahota je ovakav sistem formalnih ispita. To je potpun mandarinat. To ne može biti. Treba pre svega: sudačka, profesorska škola, lečnička škola. Ono što je danas kod lečničke i tehničke škole, to je dobro. Mesto srednievekovnog pojma: univerzitetski i akademski građani, koji se tuku za akademske slobode, mora sve to da se uputi na privredu i praktički život.

Proti Orjuni, Srnao in političnemu strankarstvu učiteljstva.

Ona ovo što sam našao osnovano, promena velikih neće biti. Ja se moramo kružiti s ljudima, koje dobro poznajem i koji će mi pomagati, inače me ne smeta niko, koje je stranke, apsolutno se za to ne brinem. Jedino u školi nesme biti dnevne politike! Učitelji, profesori ne mogu ići na javne i političke zborove, i onda mladež ne može biti ni u jednoj organizaciji, koja sebi arogira, prisvaja državne funkcije policije, kao Orjuna, Srnao! Ja ću još promisliti, i ko bude u toj organizaciji, biće isključen! I sa univerzitetima! Svuda!

Ne sme biti organizacij, ki hočejo fizično nadomeščati državo!

Ne može biti u organizaciji, koja hoće fizički nadomeščati državu, jer je to kontradikcija! On je s najplemenitijom namerom ušao u te organizacije, — ima tamo najidealnijih ljudi, — ali on sam sebe odgaja za antidržavnog elementa, jer ne priznaje da smo mi tako jaka država da ne treba omladina da preuzima funkcije države. Ona će štiti ili progoniti frankovce ili radičevce, — premda je to danas nemoguće, — a to je nezdrava misao! Onaj cilj koji imaju, najidealniji je, ali je pogrešan.

Jugosloven je državni pojm, ki ne obstoja.

Jugoslovenskog naroda u smislu, kako hoće Orjuna ili druga politička frakcija, nema. Postoji jugoslovenska, naša ideja, i postoji jedno duhovno jedinstvo u narodu, hvala Bogu, svuda, ali nema ljudi u narodu samom, seljak, radnik, trgovac, koji velli: ja sam Jugosloven! To je državni pojm, jer nas svet ne zove Jugoslovenima nego Srbima, Hrvatima i Slovenima. To je prvo realnost, to je zakon i Ustav, i treće to je međunarodna naša situacija. Mi smo međunarodno Srbi, Hrvati i Slovenci. To je svaki jedno od toga, a nije sve u isti mah.

Oni pišu: Narod je zaveden, masa koju zavodi Pašić, Radić, Korošec itd. Te zavedene mase, mi smo njezini spasitelji; ne valja šta hoće ona nego mi, i ono se mora nametnuti!

Kmet je bistvo naroda, on tvori državu, zato je suveren!

Čim dođemo na pojam da smo masa i nemamo naroda, onda je naše ujedinjenje anahronizam, onda naša država nema prava na opstanak. Onaj koji je državu stvorio, to je seljak srpski, hrvatski i slovenački, koji je drži perezom, mišicama itd., on je suveren. Ko toga suverena u najboljoj nameri ne priznaje, on je apsolutista jedne i druge vrste, nije demokrat, i nijedna demokracija ne može praviti kompromis s idejama, koje su negacija narodne suverenosti.

In to dušo naroda se mora unesti tudi v prosveto!

Ja u ministarstvu prosvete, kao što sam rekao, hoću da radim ne samo s naslonom na radikalnu i seljačku stranku, a ja to mogu da zajedničku politiku sporazuma potpuno personaliziram i izvršim, nego imam neizrečivu volju i odluku da se oslonim na čitav naš narod, staro, mlado, muško i žensko, kao što sam kazao:

Ja u ministarstvu prosvete ne unosim samo svoju dušu, — i ja imam dušu — ja unosim dušu i našega naroda, a on je ima, i ona će pobediti!

PODPIRAJTE PROSVETNI SKLAD!

Paris, ki je najveći variete celo gostom-režiserjem inozemskih gledališč za kulisе, ker tega policija ne dovoli. Po raznih varijetajih se predstavljajo razne scene, kjer nastopajo lepe ženske v trikojih, kar je za esteta slednjič tudi estetsko. Seveda pa ne manjka tudi sumljivih beznic, kakor pri nas tudi ne in kadar so ljudje pijani izgubijo pamet, pa naj bo to že sredi Pariza, ali pa na kakem kmečkem žegnanju — v bistvu vidimo povsod na isti račun. Razgrajčev, kakršnih smo vajeni pri nas, v Parizu ni. »Krokarji« morajo poiskati čisto svoje privatne prostore, če hočejo priti na svoj račun, kajti opolnoči pomečejo brez pardona vse goste na cesto. Takrat preneha tudi tramvajski promet in podzemna železnica. Ob pol eni uri pa dovažajo po tramvajskih relzah lokomotive od kolodvora ogromno množino živih na tržišnicu, kjer se začne promet že ob dveh jutraj.

Na Eifelovem stolpu pregledamo ogromnost Pariza. Veličasten je pogled na morje hiš in palač z lepimi zelenimi oazami vmes. Z daljnogledom motriš gibanje milijonskega mesta in v mislih poletiš v našo veliko Ljubljano, ki je hipoma ponižana na majhno provincijalno mesto, pa četudi ima tramvaj, 4 avto-takse in celo bar... Stolp je visok kakor Šmarna gora in gori se danes več ne hodi, ampak vozi po vzpenjači. Tudi v stolpu je opaziti podjetnost. V prvem

nadstropju je velik restavran, v drugem kavarna, prav na vrhu pa prodajajo razne spominke in okrepčila. Če te je volja čakati 5 minut, te karikist hitro karikira za 5 Fr.

Zopet smo po triurnem obisku na Eifelu prišli na sigurna zemeljska tla. To pot ne gremo k našemu Srbijancu na kosilo, ampak jo mahnevo v drugi restavran, ki je bliže. V prvo nadstropje gremo — zasedemo odkazani prostor. Človek ne potrebuje jelovnika, ampak kar čaka, da nosijo in nosijo. Potem od-rineš 5 ali 6 frankov za celo pojedino, strežajki pa 10 p napitnine in se umakneš drugim, ki že čakajo na tvoj prostor. Kaditi v restavranih ni dovoljeno in zato je atmosfera v njih tudi veliko bolj znosna kakor po kranjskih oštarijah, kjer se včasih skozi dim komaj vidi.

Jedna marljiva, svestrana i vrlo plodna radenica — naša drugarica.

(Dalje.)

1. 110 igara za mladež; 2. Jskrice iz svjetske književnosti; 3. Naša omladinska literatura; 4. Dječija psihologija današnjega vremena; 5. Iz moga albuma: psihološke fotografije; 6. Poljsko cveće: Narodne pripovedke iz Herceg-Bosne;

S. MROVLJE:

Še o učiteljski izobrazbi.

V zvezi naj bodo tudi izobraževalni tečajji (bodisi dramatski, glasbeni itd.). O važnosti teh znanosti bi bila vsaka beseda odveč. Specialno te tečajje bi lahko obiskovali tudi učiteljski kandidati. Od učitelja pričakujejo kulturna društva, da bodi igravec (režiser), pevec (pevo-vodja) itd., in ti tečajji bi ustrezali željam podeželskega ljudstva, ker ravno temu delu naroda je treba kulture, ker je treba v prvi vrsti izobraževati kmetско ljudstvo, ne vse sile izčrpavati pri inteligenci po mestih!

Isti razvoji se opaža tudi pri obrtno-nadaljevalnem šolstvu in v manjši meri tudi porastek trgovsko-gremijalnih šol. Treba bo zopet za to usposobljenih učiteljev!

Tečajji, ki bi uspostbljali učitelja za te šole, bi bili nujno potrebni! — Če se ne motim, je bil tak tečaj pred 4 leti (l. 1912. zadnji — Uredn.) in mi ga sedaj nestrpno pričakujemo!

Na sedežih višje pedagoške šole bi bila knjižnica, ki bi res vstrezala svojem namenu. Vsebovala bi vse najnovije pedagoške knjige, bodisi v češkem, nemškem ali drugem jeziku, katerih v našem jeziku tako pogrešamo. Množile bi se prestave, ki bi našle pri organizaciji založnika.

To bi bile naše želje poleg mnogih drugih, ki jih narekuje in bo narekoval čas za učitelje po usposobljenostnem izpitu za ljudske šole.

Preostane nam še glavno vprašanje, od česa smo se preveč oddaljili? To je izobrazba učiteljskega naraščaja!

Bodimo odkriti in priznajmo, da v tem vprašanju nismo opazili nikakega napredka.

Spominjam se, ko smo maturirali pred štirimi leti, je bil govor že o razširjenju učiteljskega za V. letnik, a je še sedaj pri starem.

Kako bodo merodajni faktorji reorganizirali učiteljskega, je zelo kočljivo vprašanje. Brezdvomno pa mora biti pri tem vprašanju soudeleženo v prvi vrsti izkušeno učiteljstvo.

Kakor pravi dopisnik v zadnjem »Učit. Tovarišu«, so ukinili v Nemčiji učiteljskega in za učitelje se pripravljajo abiturijenti srednjih šol v nadaljnih dveh letih, kar imenujejo v Češkoslovaški »Pedagoško akademijo«.

Eno je gotovo, če ne pride do druge reforme, da bo moralo učiteljske se

H. VAUDA:

Par opomb k novopredpisani oceni učencev.

Do leta 1921. smo v vseh šolah imeli uvedeno redovanje učencev glasom § 87. dokončnega šolskega in učnega reda s petimi redi. Dne 13. aprila 1921 je poverjeništvu za uk in bogočastje v Ljubljani odredilo redovanje po štirih redih in s tem torej reduciralo prvotno lestvo redov za eno stopnjo. S to od-

razširiti še na V. in VI. letnik; sedanjih 4 letnikov ne ustrezajo več zahtevam in potrebam učiteljske izobrazbe.

Že za mojih let se je povdarjalo, da naj učiteljski kandidat v 4 letih pridobi samo teoretično znanje, v nadaljnih letih naj bo pa pouk usmerjen na metodiko in samo ob sebi umevno — na pedagogiko in prakso.

Nadaljni 2 oziroma 3 leta bi odgovarjala sedanjim višjim pedagoški šoli, ki naj bi bila po značaju enaka univerzi (I. kat.). Absolventi te šole, ki bi dokazali svojo sposobnost, bi bili nastavljeni na učiteljskih, saj so izšli iz osnovne šole za katero bi usposobljali.

S svojo prakso in študijami bi imeli zmožnejši pristo pot, da poučujejo tudi na višji pedagoški šoli.

Tok časa in izkušenj bi izboljšal učne načrte na vseh teh navedenih šolah.

Tako bi bilo rešeno vprašanje pomanjkanja sposobnih moči za te šole in učni načrt bi ustrezal vedno izpopolnjen modernemu času v katerem živimo.

Tako bi bilo tudi sanirano finančno vprašanje učitelja.

Vprašanje, kako izpopolniti učiteljsko izobrazbo, naj tangira nas vseh. Treba je, da stavimo temo: »Učiteljska pred- in nadaljna izobrazba« na vseh zborovanih učiteljskih društev na dnevni red, da se sliši mnenje vseh učiteljev, tako naj se izkristalizirajo smernice. Referenti bi poslali svoje predloge dvo ali veččlanskemu odseku ali referentu, ki bi predaval na prihodnji učiteljski skupščini in kongresu, kjer bi slišali mnenja tovarišev iz ostalih pokrajin.

Pri tem vprašanju je treba sodelovanja vseh — prav vseh!

Prihodnje leto podamo že lahko smernice v obliki resolucije na pristojno mesto, ki bo gotovo upoštevalo naše želje.

Tovariši(ice)! Pomagajmo si sami, da ne bomo zaostali in dvignimo ugled učitelja na ono stopnjo, ki jo zasluži, najsibo v materialnem, pravnem ali kulturnem oziru!

(Konec.)

redbo so za rede v »vedenju« izšli novi izrazi. Za pridnost so bili prevzeti isti izrazi, kakor so bili že prej določeni za napredek. Ta enakost redov za napredek in marljivost za zadnje ni bila primerna. Tudi je izpadel 4. red, t. j. oni v napredku nato marsikje zelo pogrešani »komaj zadostno«. Glede zunanje oblike

stühl im Zauberglauben der Südslaven; 5. Handtuch und Goldtuchlein im Glauben, Brauch und Gewohnheitsrecht der Slaven; 6. Die Brautnacht im Glauben, Sitte, Brauch und Recht der Völker; 7. Die Nachgeburten im Glauben der Völker; 8. Fruchtbarkeitzauber; 9. Von den Muscheln und Schnecken; 10. Von der Niederkunft in Brauch und Glauben; 11. Erotik und Skatologie in der südslavischen Küche; 12. Das Guslarenlied; 13. Bei der Zauberin Hanuša Fatima, einer Zigeunerin aus Gorica; 14. Bei Hodscha's Zauberverschreibungen; 15. Musik und Gesang bei den Südslaven. Sve su nove knjige izašle u Leipzigu, osim poslednje, koja je tiskana u Berlinu. Prošle godine sklopila je ugovor sa nemač. izdavačkom knjižarom u Drezdenu, da napiše kulturnu istoriju Južnih Slavena.

Mnogo radova ima v časopisima: »Školski vjesnik« (Sarajevo), »Napredak« (Zagreb), »Hrvat. učitelj« (Zagreb), »Škola« (Osijek), »Školski odjek« (Novi Sad), »Školski list« (Sombor), »Novi vaspitač« (Sr. Karlovci), »Ženski svet« (Novi Sad), »Srpska Vezilja« (Vršac), »Srp. riječ« (Sarajevo), »Spomenak« (Pančevo) itd., te »Frankfurter Zeit.«, te »Frauenzeitung«, »Drau«, »Slavonische Presse«, »Revue Slave«, »Revue des Deux Mondes«, »The Gypsy Lore« itd.

(Dalje prih.)

Tabele novih redov za nalepljenje u stare „Izkaze“ je založila Učit. tisk. 100 kom. Din 10.

je bil izbacjen istotako 4. red (nelična) ter v isto stopnjo pritegnjen bivši 5. red »nemarna« z novim izrazom »površna«.

Ob izidu te naredbre je marsikje zavrhlo, to pa v prvi vrsti zaradi že navedenega, odpravljenega reda »komaj zadostno« v napredku. Bilo je res nezmyselno, v štiristopni oceni predzadnji red, n. pr. v pridnosti in napredku označiti z »zadostno«, torej z lepo pozitivno donečim izrazom, dočim bi predzadnja stopnja naj že bila pomanjkljivost, deloma že negativnost v uspehu. Skok od »zadostno« na »nezadostno« je prevelik; ta prehod je poprej dobro tvoril 4. red »nestanovitno« (v pridnosti) in »komaj zadostno« (v napredku). Tudi je reduciranje ocenjevalne lestve na štiri ređe povzročilo v administrativnem oziru precej težkoč, n. pr.: imel si kot šolski upravitelj novopredpisane odpustnice in spričevala, pa je prišel do duplikat odpustnice ali po zadnje šolsko spričevalo nekdanji učenec, morda že star možakar, ki je kot javni nameščeneč ob prevedbi nujno rabil odpustnico, ker je svojo prvotno odpustnico izgubil itd. To je bilo »prijetno« delo, primerno v reduciranjem smislu prenašati ređe iz starih imenikov na sedanje odpustnice. Red »ena« je lahko mirno ostal »ena«. Tudi red »pet« (za šolsko spričevalo) je neodgovorno prevzel ulogo novega reda »štiri«. A z ređi med »ena« in »pet« pa niso bile male težave. Marsikdo si je morda pomagal s tem, da je v takih slučajih uporabljal stare tiskovine šolskih

naznanil, ako je iste imel še v zalogi in ako si je upal iste uporabljati kljub odrejeni uvedbi novih tiskovin. Zopet drugi si je morda pomagal na ta način, da je pri redovni lestvici naredil potrebne popravke oziroma opombe. V vsakem slučaju pa je eden kakor drugi bil v zadregi in težavi.

Sčasoma smo se »hočeš, nočeš, morash« — kakor pri vseh sličnih odrejenih »iznajdbah« sprijaznili s to šolsko oceno. Dobili smo izkaze o šolskem napredku, odpustnice in spričevala, tiskovina z omenjeno ocenjevalno lestvo ter po isti sedaj uradovali že čez štiri leta. Sedaj pa nenadoma, kakor »strela z jasnega neba«, udari med to naše delo nova odredba O. N. br. 49.024 z dne 5. septembra 1925 že s šolskim letom 1925./26. menda z namenom toliko hvaljenega »poenotenja« uvedlo novo oceno učenec na učiteljskih, meščanskih in osnovnih šolah. Srednje šole so namreč dobile slični odlok že 24. avgusta t. l. in seveda — kar velja ondi, morajo najmanj prenesti tudi osnovnošolski učitelji. Ali še več: Kar velja za zapadno-evropske, nam »naklonjene« države, to iz vračane naše naklonjenosti mora obveljati tudi v naši državi.

Ob tem odloku med nami ni več zavrhlo, oziroma le malo. Spričo dežujočih sprememb, ki nas kot odloki in odredbe sedaj obiskujejo, smo postali že nekam apatični, vendar ni na mestu, da molčimo popolnoma. (Dalje prih.)

Gibanje učiteljstva in prosvete v drugih državah.

Iz Čehoslovaške.

E. Š.:

—**Čh Kandidature učiteljstva na Češkem.** Čehoslovaška delavska socialdemokratska stranka je kandidirala 21, socialistična 58, zemljedelniška 35, narodna demokratska 38 učiteljev. Na prvih mestih je bilo v celoti 15 učiteljev. — Več tisoč učiteljev ni strankarsko organiziranih, od tod mala navedena števila.

—**Čh Likvidacija Pedagoškega zavoda J. A. Komensky.** Radi te je pridobil ZUS del muzejskih zbirk, v celoti 5028 komadov, in sicer iz oddelkov: »Učni pripomočki«, »Nравstvena vzgoja«, »Stavba in higiena šol«, »Veliki naši možje-učitelji«. Za definitivno instalacijo bo treba ca 30.000 Kč.

—**Čh Smernice ZUS deželnemu šolskemu svetu za učit. restrikcijo.** V prvi vrsti so bili restringirani nekvalificiranci, dalje z rojstno l. 1864. in starejši, mlajši

Podmladek Rdečega Križa.

Dan Podmladka 1. decembra.

Po odredbi glavnega odbora priredi Podmladek R. K. svoj dan v celi državi. Kot dan Podmladka je določen 1. december, to je dan našega osvobojenja in ujedinjenja.

Ker je to prvi dan Podmladka, ki se proslavlja v naši državi, bodo tudi šole od svoje strani vse ukrenile, da čimbolje uspe ta manifestacija idej našega pokreta.

Na ta dan se pokaže, kaj je doslej storjeno na podlagi Podmladkovega programa in kaj se ima storiti v teku šolskega leta.

Poskrbelo se bo, da se na ta dan starši učencev čimbolje zainteresirajo za delo svoje dece v Podmladku.

Vsaka šola, zlasti z organiziranim Podmladkom, bo ta dan čim svečaneje proslavila:

1. s šolsko akademijo, na kateri se bo poročalo o delu Podmladka in pojasnil mladini pomen dneva in važnost organizacije Podmladka;

2. z manifestacijo (sprevedom) v večjih krajih, ako to dopuščajo krajevne prilike in vreme;

3. s prireditvijo popoldanskih ali večernih koncertov in zabav za širše občinstvo, odnosno za starše.

Ako je v kakem kraju več šol, se bodo šolske akademije vršile posamezno, a spreved, koncert in zabava skupno.

Tudi šolska deca bo po svojih močeh prispevala, četudi z najmanjšim darom, bodisi v denarju ali v obliki ali s čim drugim v zmyslu našega programa potrebnim tovarišem svojega razreda, svoje šole ali svojega kraja.

pa le oni, ki so izrekli tozadevno željo, ali pa učitelji z večjim imetkom. — V poštešv se prišle tudi učiteljice, poročene z uradniki ali učitelji, ki so najmanj v VII. čin. razredu in imajo več kakor 10 službenih let ter pravico do pokojnine.

Iz Poljske.

—**Pol Za slovensko učiteljsko zvezo.** Glavna uprava Zveze poljskih učiteljev se je obrnila s posebnim pismom na Udruženje Jugoslovenskega Učiteljstva ter je pri tej priliki predlagala, naj bi se navezali čim ožji stiki med našimi in poljskimi učitelji, s čimer bi se mnogo doprineslo za izboljšanje kulturnih in političnih odnosov med Poljsko in našo državo. Glavna uprava poljske učiteljske zveze je naše učiteljsko udruženje ob enem obvestila, da je v Pragi in Sofiji, pa tudi v Moskvi, sprožila misel, naj bi se ustanovila Slovanska učiteljska zveza. Zaradi tega poziva tudi Jugoslovenske učitelje, naj v tej akciji podpro svoje poljske tovariše.

Ves ta dan bo v znamenju Rdečega križa, to je v znamenju milosrčnosti in dela za druge.

V Ljubljani, dne 24. nov. 1925.

Fran Gabršek.

Neodrešeno ozemlje in obmejno šolstvo.

—**Omiljenje protislovenske politike na Koroškem.** Koroški deželni zbor je razpravljal o nujnem predlogu socialnodemokratskega deželnega poslancá Zeinitzerja, po katerem naj bi se za proučitev pritožb slovenskega prebivalstva Koroške o pravnih razmerah v jezikovno mešanih krajih Koroške in o šolskih razmerah imenovali dve komisiji iz deželnih poslancev, ki bi proučili vse te pritožbe ter stavili deželnemu zboru predloge za odpravo nedostatkov. Ta nujni predlog je bil soglasno sprejet. V obeh komisijah, ki sta enakopravni odborom deželnega zbora, sta zastopana oba slovenska poslanca. Komisiji glede šolstva predseduje dež. glavar Schumi.

Splošne vesti.

—**Imenovanje šefa prosvetnega oddelka velikega župana v Ljubljani.** Dosedanji šef g. dr. Pavel Pestotnik je razrešen svoje dolžnosti. Kakor poročajo je imenovan za inspektorja ministrstva prosvete in referenta velikega župana ljubljanske oblasti g. dr. Dragotin Lončar, prof. in predsednik Slovenske Maticе v Ljubljani. — Dr. Dragotin Lončar je znan med učiteljstvom po svoječasni razpravi o šolski reformi, ki jih je priobčeval v »Učiteljskem

Tovarišu«. Razprave so izšle l. 1908. kot ponatisk v posebni brošuri pod naslovom »Šolska reforma«. Spis temelji na najmodernejših principih šolske reforme in je še danes aktualen, ker bazirajo načela na temeljih najširše in najgloblje demokracije. Ker smo pred uveljavljenjem modernih načel prosvete v šolskem zakonu, želimo, da bi se tudi v praksi izvajala moderna stremjenja v šolstvu. Novi g. šef je lahko uverjen, da bo za temelje, ki jih je razvil v citiranem spisu, našel vedno mnogo razumevanja in opore tudi pri slovenskem učiteljstvu.

—**Laskave izjave g. ministra prosvete St. Radiča pri posetu v Ljubljani o slovenskem šolstvu in učiteljstvu.** Na shodu je g. minister podal sledečo izjavo: »Slovenec se mora staviti za vzgled. Učiteljstvo imate dobro, celo o klerikalnih učiteljih so mi poročali, da so dobri. Vaše osnovne šole so najboljše v državi, ravno tako vaše srednje šole. Univerza se, kakor vidite, lepo razvija.« — Po shodu je g. minister posetil več ljubljanskih šol, kjer so se mu na uraden poziv velikega župana predstavili učiteljski zbori. Nekemu šolskemu upravitelju je minister g. Radič izjavil: »Že desetletja zasledujem razvoj slovenskega šolstva in sem spoznal, da so bili Slovenci vedno Čehi na jugu.«

—**Za 32-letno službeno dobo.** »Jutranji list« piše v članku »Ministarstvo prosvjete i dvanajstine«: »Nastavnici u svim pokrajinama osim u Hrvatskoj, Slavoniji i Srijemu imaju pravo na penziju nakon 30 godina službe, dok u gornjim pokrajinama imaju to pravo nakon 35 godina, a učitelji nakon 32 godine. Ministar prosvjete predlaže, da bi nastavnici u Hrvatskoj i Slavoniji i Srijemu dobili ista prava kao i njihovi kolege u drugim pokrajinama, pošto imaju i iste dužnosti. U tom pogledu predložen je slijedeći amandman: »Stav 2. člana 72. zakona, u srednjim školama o pravu na penziju direktora i profesora, proteže se na cijelu zemlju.« — Kakor znano, je z zadnjimi dvanajstinami za leto 1925. v čl. 50. osporena 32-letna službena doba učiteljstva, ker ni učiteljstvo izrečno navedeno v tem členu. **Opozarjamo tem potom Izvršni odbor UJU na gornje korake ministrstva, posebno ker v gornjem predlogu ministrstva ni omenjeno osnovnošolsko učiteljstvo.**

—**Disciplinarni senat za učiteljstvo.** »Jutranji list« poroča, da je ministarstvo prosvete za finančni zakon o dvanajstinah stavilo sledeči predlog: »U pogledu činovničkoga zakona u članu 169. izrično se navodi, da disciplinarne stvari sprovede upravni sudovi. Kako te medjutim bilo regulirano kod velikog župana karnosno povjerenstvo za nastavnike osnovnih škola, to bi se donekle moglo dopustiti da nastavnici osnovnih škola u disciplinarnom postupku spadaju pod ta povjerenstva, dok nastavnici srednjih škola na nikakav način ne mogu spadati pod te sudove i ta povjerenstva. Na njih je bio naredbenim putem 1923. godine protegnut zakon o karnosnoj odgovornosti službenika kod županijskih i kotarskih oblasti iz 1886. godine. Taj se zakon više ne primjenjuje ni na političke činovnike. Zakon koji je donešen imao bi sada da vrijedi za nastavnike srednjih škola. To vrijedi za Hrvatsku i Slavoniju. U zakon o srednjim školama u članu 66. govori se o disciplinarnom postupku za nastavnike u Srbiji i Crnoj Gori. U jednom jedinom slučaju govori se o disciplinarnom postupku u Dalmaciji i Sloveniji. A isto tako su oskudne odredbe u Bosni i Hercegovini. S toga je predložen slijedeći amandman: »Član 85. zakona i član 12. o dvanajstinama za april-juli, kojim se tumači član 40. zakona o državnim činovnicima i ostalim službenicima gradjanskoga reda u pogledu disciplinarne krivice, odnosi se i na nastavnike osnovnih i srednjih škola.«

—**Depolitizacija prosvete in učiteljstva v Sloveniji.** E. Demetrovič piše v zagrebškem »Jutranjem listu« od 24. t. m. sledeče: »Mislim, ako je gospodin Radič izrekao apsolutnu istinu, da djaštvo ne spada ni u Hanao ni u Srnao ni u Orjuno, onda to pogotovo vrijedi za učiteljstvo i to za učiteljstvo u Sloveniji. Ako se je mogla provesti pod novom odlučnom upravom depolitizacija pošte u Sloveniji, tad se to može i mora provesti medju učiteljstvom. Za vremena izbora dolazilo je u Sloveniji, a pogotovo u Štajerskoj, do sukoba izmedju čitavih sela i učitelja, jer su sela zastupala

drugo političko mišljenje, a učitelj ostavljao škole i preko djece terorizirao roditelje za svoga kandidata. Bilo je i slučajeva štrajkova. Kakva je to nastava, gdje nema harmonije izmedju škole, djeteta i roditelja? Moderna nastava nastoji približiti ova tri faktora, a pogotovo je to važna na selu, kada se znae, da je velik dio seljaka još uvijek smatra svojim nepotrebnim teretom.«

—**Štetje službene dobe in naknadno izplačilo pripadajočih službenih prejemkov primorskim učiteljem-beguncem.** V tej zadevi je podvzelo naše poverjenišvo akcijo, da se ustreže upravičenim zahtevam prizadetih tovarišev in tovarišic. Na naš poziv se je odzvalo 17 naših članov in članic in poslalo potrebne podatke. Več članom smo morali njihove vloge vrniti v izpopolnitev in zaradi pomanjkanja dokumentov (odpustilnih dekretov). Nekateri člani takega dokaza niso mogli navesti, zato ne spadajo v predmetno akcijo, ki se tiče samo onega učiteljstva, ki je bilo prisiljeno zapustiti svoje prejšnje službeno mesto v Italiji in tudi lahko predloži tak dokazilni dokument (nepotrđitev v službi, zavrnjena opcija). Iz navedenih vzrokov se je zadeva nekoliko zakasnila. Sedaj pa je poverjenišvo izdelalo točen seznam s potrebnimi podatki in poslalo ves ta material s spremno vlogo potom g. ministra dr. Žerjava narodni skupščini, odboru za molbe in žalbe. G. minister je že svoječasno obljubil, da bo interveniral v tej zadevi ter smo uverjeni, da bo storil, kolikor je v njegovi moči, da se stvar ugodno reši za prizadete. O nadaljnem poteku zadeve bomo poročali.

—**Rodbinsko slavlje.** Dne 29. t. m. slavita v Vučji vasi v domačem krogu srebrno poroko tov. Fran Cvetko, sreski šolski nadzornik v Murski Soboti in njegova soproga tovarišica Alojzija roj. Freudenfeldova. Vrlika našima članoma kličemo: na mnoga leta!

—**Društvo učiteljev glasbe v Ljubljani** pošilja z ozirom na našo zadnjo pripombo glede prenočišč dopis, v katerem trdi, da je oddalo osebne prošnje za vse učiteljstvo vsem upraviteljem osnovnih in meščanskih šol. Pomotoma je izostala le šola na Prulah in menda Cojzova cesta, ker urednik, ki je tudi upravitelj, ni prejel okrožnice. Ko smo prejeli članek tov. Ceruta, smo se osebno obrnili do posameznih tovarišev in niti eden ni vedel povedati kaj o teh okrožnicah. V dolžnost smo si šteli to pripomniti k članku tov. Ceruta, da se ne bo v javnosti sodilo napačno o ljubljanskem učiteljstvu. S tem je za naš zadeva končana, ker naša pripomba ni vsebovala ničesar slabega in ničesar žaljivega in smo dovolj dokazali, da smo stremjenje zbora podporali. — **Uredništvo.**

—**Nabiralci naročnikov »Zvončka«** naj nam preostale izvode 1. in 2. številke »Zvončka« nemudoma plačajo ali pa vrnejo, ker imamo mnogo povpraševanja po teh zvezkih, ki so nam pošli. Na naš poziv v zadnji številki »Učit. Tovariša« se ni oglašilo dovolj naročnikov za 1. številko »Zvončka«, zato je ne bomo ponatisnili, ker bi bila predraga.

—**Otvoritev nove šole na Žvirčnem pri Žužemberku.** V nedeljo 15. t. m. je bila slovesna otvoritev novega šolskega poslopja na Žvirčnem pri Hinjah. K slovesnosti se je zbralo poleg uradne komisije skoro polnoštevilno učiteljstvo žužemberškega sodnega okraja, zastopniki občine in mnogo občinstva. Po maši so odšli vsi udeleženci pred novo šolo, kjer je sreski poglavar g. Dr. Svetek proglasil otvoritev šole, podal g. upravitelji ključje in povabil vse občinstvo k ogledu. V lično okrašenem razredu so nato domači otroci podali nekaj dobro uspehlih deklamacij, nakar se je predsednik krajnega šolskega sveta gosp. Plut zahvalil vsem, ki so kakorkoli pripomogli k lepi stavbi. Potem je sreski nadzornik tov. Matko v krasno zasnovanem govoru podal jasno sliko važnosti nove stavbe in se zahvalil domačinom za njih trud in požrtvovalnost. Vsi navzoči so nato za-

ARGUS	je naš najboljši informacijski zavod
ARGUS	ima v vseh mestih svoje poverjenike
ARGUS	daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju državnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov
ARGUS	ove informacije so vajkdar točne izbrpne in hitre
ARGUS	se nahaja v Vuku Karadžića ul. II. Beograd
ARGUS	ov telefon je 6-25, a brzozjavni naslov Argus

Najlepše mladinske knjige za Miklavževo darilo deci so v založbi Učiteljske tiskarne.